

gwerth mewn gwahaniaeth
delivering on distinction

Teitl y Cyfarfod:	Fforwm Twristiaeth a Hamdden		
Amcan y Cyfarfod:	Mae Fforwm Twristiaeth a Hamdden Morlais yn rhan allweddol o gynlluniau Morlais a'i bartneriaid i sicrhau bod y prosiect ynni llanw cynaliadwy yn darparu buddion cymunedol yn gyffredinol.		
Lleoliad :	Microsoft Teams		
Dyddiad:	27/09/2022	Amser :	11:00
Mynychwyr:			
Morlais: Dafydd Gruffydd (DG), Guto Wyn Hughes (GWH), Hannah Thomas (HT), Aimi Hopkins (AH), Gerallt Llewelyn Jones (GLJ), Claire Palmer (CP); Prifysgol Bangor: Dr Edward Jones (EJ); British Mountaineers Council: Tom Carrick (TC), Tim Jepson (TJ); Anglesey Sea Kayak Alliance: Jenny Wong (JW); Canŵ Cymru: Alistair Pattullo (AP); Anglesey Sea Views: Tom Roberts (TR); Selkie: Ian Newton (IN); Cyngor Sir Ynys Cybi: Efan Millner (EM); Stena Line: Alan Williams (AW).			

Crynodeb o'r Camau Gweithredu:

Rhif	Eitem	Gweithred	Cyfrifol
1	1	EJ i ystyried gweithredu data aelodaeth a gasglwyd gan grwpiau caiaio i'r broses fonitro.	EJ
2	1	Morlais i ystyried datblygu un canolbwynt data ar draws yr holl Weithgorau sy'n ymwneud â'r prosiect MDZ.	Morlais
3	2	GLJ i wirio a fydd datblygwyr sydd wedi ennill cymhorthdal yn gosod ceblau cyn eu defnyddio yn 2026 neu o fewn 2026.	GLJ
4	3	EJ i gadarnhau gyda RibRide a ydynt yn parhau i ddefnyddio ardal Ynys Lawd ac, os felly, pa mor aml.	EJ
5	4	EJ i wirio a yw data baromedr twristiaeth Llywodraeth Cymru wedi'i rannu rhwng is-sectorau, megis twristiaeth antur.	EJ
6	4	Morlais i gylchredeg map o ble y gosodwyd cyfrifwyr nifer yr ymwelwyr.	Morlais
7	4	Tueddiadau'r data a gasglwyd gan y cyfrifwyr i'w hystyried yn ychwanegol at y niferoedd crai.	EJ
8	4	EJ, EM a GWH i gael cyfarfod i drafod lleoliadau byrddau gwybodaeth.	EJ, EM & GWH
9	4	Pawb i anfon awgrym o leoliad ar gyfer y byrddau gwybodaeth i Morlais info@morlaisenergy.com.	Pawb
10	5	DG i drafod gyda CSYM a WG ynghylch y cymorth ariannol sydd ar gael ar gyfer gosod pwyntiau gwefru cerbydau trydan mewn	DG

		busnesau lleol ac adrodd yn ôl i bawb sy'n bresennol yn y cyfarfod nesaf.	
11	7	EM i ddarganfod yr amserlen ar gyfer adnewyddu'r toiledau ac yn ei rhannu gyda DG.	EM

Crynodeb o'r Camau Gweithredu o cyfarfod diweddfaf:

Rhif	Eitem	Gweithred	Cyfrifol	Cwblhawyd gan
1	3	Pwyntiau i'w codi yng nghyfarfod Ateb – Angen diweddariadau wythnosol ar reoli traffig.	Morlais	Parhaus
2	3	Rhannu manylion cyswllt Bryn Williams gyda Mathew Davies	HT	Cwblhawyd
3	4	Cadarnhau bod y pwyntiau a gafodd sylw yn yr ymgynghoriad gan y RYA yn cael eu codi a'u hymgorffori yn y strategaeth fonitro.	Morlais	Cwblhawyd
4	4	Cyflwyniad a arddangosir yn ystod y cyfarfod i'w rannu â phawb sy'n bresennol.	Morlais	Cwblhawyd
5	7	Morlais i sicrhau eu bod yn cael cytundeb gan y clybiau cychod ar gyfer defnyddio eu data.	Morlais	Cwblhawyd
6	7	Gwahoddiad i gael ei estyn i Evan Millner ar gyfer cyfarfodydd yn y dyfodol.	Morlais	Cwblhawyd
7	8	cynrychiolydd o ddeifwyr a'r BMC i'w wahodd i'r cyfarfodydd	Morlais	Cwblhawyd

1.	Cyflwyniadau
	• Cytuno bod cofnodion y cyfarfod blaenorol yn gywir. • Cyflwyniad i'r holl fynychwyr. • Aeth DG drwy'r camau gweithredu o'r cyfarfod blaenorol. ○ Ynghylch Cam Gweithredu 5 o'r cyfarfod blaenorol, dywedodd JW na ofynnwyd am ddata gan glybiau caiacio. Mae angen cydgysylltu wrth gasglu data ac un canolbwynt casglu data ar draws yr holl Weithgorau. ○ EJ i fyfyrion ar bwynt JW a mynd yn ôl at y mynychwyr. GWEITHREDU: EJ i ystyried gweithredu data aelodaeth a gasglwyd gan grwpiau caiacio i'r broses fonitro. GWEITHREDU: Morlais i ystyried datblygu un canolbwynt data ar draws yr holl Weithgorau sy'n ymwneud â'r prosiect MDZ.

2.	Diweddariad ar Brosiect Morlais
	Mae gwaith seilwaith ar y tir yn gwneud cynnydd. • Mae Jones Brothers, prif gontractwr Morlais wedi cyflogi pobl leol ar eu cynllun prentisiaid. • Mae OBR, cwmni lleol, wedi ennill cytundeb gan Jones Brothers. • Mae Magallanes Renewables wedi ennill CfD (contractau ar gyfer gwahaniaeth) am 5.6MW. • Gofynnodd AP a fydd y ceblau ar gyfer datblygwyr a fydd yn cael eu defnyddio yn 2026 yn cael eu gosod ymlaen llaw neu ar yr un pryd? ○ GLJ – yn dychwelyd i AP ar hyn. GWEITHREDU: GLJ i wirio a fydd datblygwyr sydd wedi ennill cymhorthdal yn gosod ceblau cyn eu defnyddio yn 2026 neu o fewn 2026.

- Gofynnodd TR beth yw nifer y dyfeisiau y gellir eu defnyddio yn y cam cyntaf yn ystod y monitro?
 - GLJ – Ni fydd datblygwyr yn gallu defnyddio mwy na 30MW.
- Gofynnodd TR pwy sy'n penderfynu ble mae'r datblygwyr yn cael eu defnyddio, ac a fyddant yn mynd i ardal lai sensitif o'r MDZ?
 - Nododd GLJ fod yn rhaid i bob dyfais gwasanaeth fod yn rhan ddeheuol y parth. Bydd cyflwr y tir, cyflymder y llanw ac ati yn ffactorau lle bydd y tyrbinau'n cael eu defnyddio.
 - Bydd gan Morlais ddylanwad mewn perthynas â chyfranwyr mawr at leoliad gan ddefnyddio effaith weledol fel y prif symudwr y tu ôl i'n cyfrannwr.

3. Diweddariad ar ddata a gasglwyd yn ystod y chwarter diwethaf (os yw ar gael)

Rhoddodd EJ gyflwyniad yn ystod y cyfarfod hwn.

- Gofynnodd EJ i'r grŵp a oeddent yn meddwl bod nifer yr ymwelwyr yn ôl i'r hyn oeddent yn 2019.
 - Nododd EM fod nifer yr ymwelwyr wedi cynyddu ar Ynys Cybi.
 - Nododd TR fod ei fusnes yr un mor brysur nawr ag yr oedd cyn covid. Roedd cau ffyrdd a dargyfeiriadau oherwydd y prosiect MDZ yn golygu nad oedd llawer o wahaniaeth i gwsmeriaid yn mynychu/archebu, a dim ond dau ganslad a wnaed oherwydd y gwaith hwn. Fodd bynnag, cafodd cau ffyrdd a dargyfeiriadau effaith ar fwynhad ymwelwyr yn ystod eu harhosiad.
- Gofynnodd EJ a oedd TR yn gweld cwsmeriaid yn dychwelyd?
 - Nododd TR fod ganddynt westeion cyson sy'n dychwelyd bob blwyddyn ond hefyd canran o westeion newydd nad ydynt efallai'n dychwelyd/dim ond yn ymweld â'r safle unwaith.
- Dywedodd JW fod gan gyfartaledd y data atyniadau ymwelwyr wahanol gyfranwyr a allai fod â thueddiadau gwahanol, ac o'r cyfranwyr dim ond Ynys Lawd sydd fwyaf perthnasol.
 - Nododd EJ fod y llinell gyfartalog yn cael ei chyflwyno i nodi tuedd gyffredinol mewn ymwelwyr. Cyflwynwyd tueddiadau penodol i atyniadau (siartiau bar) yn ystod y cyfarfodydd.
- Gofynnodd TR pa mor aml y mae'r RibRide yn defnyddio ardal Ynys Lawd.
 - Nid oedd EJ yn gwybod eu defnydd presennol ond roedd y cwmni wedi bod yn defnyddio Caergybi yn flaenorol.

GWEITHREDU: EJ i gadarnhau gyda RibRide a ydynt yn parhau i ddefnyddio ardal Ynys Lawd ac, os felly, pa mor aml.

4. Trafodaeth ar ddadansoddi data a gasglwyd yn erbyn tueddiadau gwaelodlin

- Gofynnodd EJ i'r grŵp a yw prinder llafur yn dal i fod yn broblem i'r sector yn yr ardal.
 - Nododd EM fod recriwtio yn broblem fawr yn enwedig i'r diwydiant lletygarwch a bod strategaeth yn cael ei datblygu fel rhan o'r cynnig i'r Gronfa Ffyniant Gyffredin i helpu i wella mynediad gweithwyr i letygarwch.
 - Mae prinder sgiliau yn gyffredinol, o arlwyio i flaen tŷ.
- Gofynnodd EJ a oedd unrhyw fusnes wedi codi pryderon ynghylch costau ynni. Dywedodd TR ei fod yn bryder mawr i bob busnes, nid yn unig twristiaeth a hamdden.
- Cyflwynodd EJ ganlyniadau o astudiaeth Baromedr ddiweddaraf Llywodraeth Cymru. Mae'r astudiaeth yn awgrymu patrwm tymhorol cryf a gofynnodd EJ i'r grŵp a oedd y sector ar Ynys Gybi yn brysur drwy'r flwyddyn gyda thwristiaeth.
 - Nododd TR ei fod wedi bod yn brysur drwy'r flwyddyn gyda'i fythynnod gwyliau.
 - Mae demograffeg ymwelwyr yn newid drwy gydol y flwyddyn; mae mwy o deuluoedd yn tueddu i aros yn yr haf a grwpiau/cyplau llai yn y gaeaf.
- Pwysleisiodd JW yr angen i gymharu tebyg-wrth-debyg wrth ystyried patrymau tymhorol ar gyfer y sector. Mae canllawiau caiaio yn gweithredu drwy gydol y flwyddyn.

GWEITHREDU: EJ i wirio a yw data baromedr twristiaeth Llywodraeth Cymru wedi'i rannu'n isadrannau, megis twristiaeth antur.

GWEITHREDU: Morlais i gylchredeg map o leoliad y ddau rifydd ymwelwyr wedi'u gosod.

- Nododd DG fod angen edrych ar batrwm y data cownter yn hytrach na'r niferoedd.

GWEITHREDU: Tueddiadau'r data a gasglwyd gan y cyfrifwyr i'w hystyried yn ogystal â'r niferoedd crai.

- Arddangosodd EJ fersiynau drafft o'r byrddau gwybodaeth ar y sgrin yn ystod y cyfarfod hwn.
- Mae angen pennu union leoliadau'r Byrddau Gwybodaeth.
- Awgrymodd TR y dylid gosod bwrdd gwybodaeth yn y maes parcio yn yr ystod reiffel.
- Awgrymodd JW y dylid gosod bwrdd gwybodaeth yn y parc morglawdd gwledig.
- Nododd EM fod Partneriaeth Tirwedd Ynys Cybi yn y broses o roi caniatâd cynllunio ar gyfer hysbysfyrdau mewn ardaloedd tebyg felly mae angen rhywfaint o gydlynw i osgoi annibendod, efallai y bydd cyfle hefyd i roi rhywbeth yn y ganolfan ymwelwyr newydd yn yr Breakwater park.

GWEITHREDU: EJ, EM a GWH i gael cyfarfod i drafod lleoliadau'r byrddau gwybodaeth.

- Awgrymodd AP osod byrddau gwybodaeth mewn mannau lansio.
- Nododd TR y byddai'n ddefnyddiol cael y byrddau gwybodaeth ar bapur y gellir eu dosbarthu i'r cyhoedd/twristiaid.
- Gallai wardeniaid y Cyngor ar lithrfeydd ddosbarthu'r taflenni i wneud pobl yn ymwybodol o faterion diogelwch yn yr ardal.

GWEITHREDU: Pawb i anfon awgrym o leoliad ar gyfer y byrddau gwybodaeth i Morlais info@morlaisenergy.com

5. Trafodaeth ar anghenion presennol y diwydiant e.e. cyfleoedd a heriau

- Gofynnodd EJ a oedd galw o hyd am bwyntiau gwefru cerbydau trydan a chadarnhaodd TR fod yna.
 - Amcangyfrif y gost ar gyfer pwynt gwefru dros nos yw £1,700.
- Nododd DG fod Cyngor Sir Ynys Môn a Menter Môn wedi bod yn gosod pwyntiau gwefru mewn canolfannau cymunedol ar draws yr ynys.

GWEITHREDU: DG i drafod gyda CSYM a LIC ynghylch y cymorth ariannol sydd ar gael ar gyfer gosod pwyntiau gwefru cerbydau trydan mewn busnes lleol ac adrodd yn ôl i bawb sy'n bresennol yn y cyfarfod nesaf.

- Nododd JW fod gan y Cyngor arian ar gyfer gwella'r cyfleusterau toiled ac ystafell newid ym Mhorth Dafarch.
 - Dywedodd EM fod gan y Cyngor arian i wneud y toiledau'n fwy a gwella cyfleusterau'r ystafelloedd newid yn Nhrefyddur-Bae a Phorth Dafarch.
 - Nid yw EM yn siŵr o'r amseru ond bydd yn mynd â'r ffordd hon at Gwenllian, pennaeth y tîm cyrchfannau (CSYM).
- Dywedodd JW fod angen toiledau/ystafelloedd newid ar gyfer caiacwyr yn Soldiers Point.
- Awgrymodd GLJ y gallai porta cabin y gellir ei symud helpu i ddarparu cyfleusterau mewn gwahanol leoliadau. Fodd bynnag, nododd CP fod angen i ni feddwl pwy fyddai'n gyfrifol am gynnal a chadw'r potra cabin.

6. Trafod unrhyw fesurau lliniaru sydd eu hangen, fel y nodir ym mhwyntiau 4 a 5

- Wedi'i gynnwys yn yr eitem agenda blaenorol.

7. UFA a dyddiad y cyfarfod nesaf

- AP – ni ddylai tyllau cloddio yn y ffordd ar gyfer ceblau, os yn bosibl, gyd-fynd â Symposiwm Môr Môn.
 - Mae angen ystyried hyn hefyd ar gyfer y gwaith yn y toiledau/cyfleusterau newid.
 - Bydd EM yn darganfod yr amserlen ar gyfer adnewyddu'r toiledau ac yn ei rhannu gyda DG.

GWEITHREDU: Bydd EM yn darganfod yr amserlen ar gyfer adnewyddu'r toiledau ac yn ei rhannu gyda DG.